

Ideella föreningar

A. Ansvar för förorenade områden

B. Ideella föreningar

C. Ekonomiska föreningar

Det här är ett faktablad om ideella föreningar. Det har tagits fram för att hjälpa dig bedöma ansvaret när ett område har förorenats av just en ideell förening.

Det som sägs här gäller de flesta ideella föreningar i form av båtklubbar, skytteföreningar och andra mindre ideella föreningar. Det gäller även i andra sammanhang, men det kan då finnas ytterligare regler som behöver beaktas.

Faktabladet gäller inte för till exempel ekonomiska föreningar, som är ett annat sätt att bedriva verksamhet på.

Detta är en ideell förening

En ideell förening är en sammanslutning av minst två personer. Dessa kallas medlemmar. Föreningen kännetecknas av att dess ändamål och/eller verksamhet är ideell.

Föreningen får med andra ord inte främja sina medlemmars ekonomiska intressen. Skulle föreningen främja medlemmarnas ekonomiska intressen, får detta inte ske genom ekonomisk verksamhet.

Regler för ideella föreningar

Det finns inga regler om ideella föreningar. Det gör att det ibland är svårt att avgöra om det verkligen är frågan om en ideell förening. Detta trots att det är viktigt att veta om det är en ideell förening, eftersom en sådan är en juridisk person.

Att en förening är en juridisk person innebär att medlemmarna slipper personligt ansvar för föreningens skulder.

Även om det inte finns några regler kring ideella föreningar brukar man anse att vissa villkor måste vara uppfyllda för att det ska vara en ideell förening. Föreningen ska ha

- ✓ bildats av minst två personer, fysiska eller juridiska,
- ✓ antagit stadgar som reglerar namn, syfte och beslutsgång samt
- ✓ tillsatt en styrelse.

Om dessa tre villkor är uppfyllda anses föreningen vara en juridisk person. Notera att stadgarna kan vara muntliga. Något krav på skriftliga stadgar finns inte.

Observera också att den ideella föreningen inte behöver vara registrerad hos någon myndighet för att räknas som en juridisk person. Om den har ett organisationsnummer eller inte är inte heller avgörande.

Mer om ideella föreningar

En ideell förening behöver inte registreras hos någon myndighet, men kan ansöka om ett organisationsnummer hos Skatteverket om den vill.

En ideell förening som utövar så kallad näringsverksamhet registreras av Bolagsverket i handelsregistret. Föreningen får då skydd för namnet inom länet.

När föreningen vill avsluta sin verksamhet, ska det göras på det sätt som anges i föreningens stadgar. Därefter kan en avregistrering ske hos Skatteverket. Har föreningen varit anmäld till Bolagsverket, ska en anmälan om avregistrering skickas även dit.

Ansvar för föroreningar

Om den förorenande verksamheten har bedrivits av en ideell förening, till exempel en båtklubb, är det föreningen som är ansvarig för föroreningsituationen enligt miljöbalken.

Det betyder att tillsynsmyndigheten har möjlighet att rikta ett föreläggande mot föreningen med krav på undersökningar eller åtgärder. De tillgångar som finns hos föreningen får då tas i anspråk för att bekosta undersökningarna eller åtgärderna. Räcker inte pengarna till, tvingas föreningen till konkurs.

I en ideell förening ansvarar inte medlemmarna för föreningens skulder. Det blir därmed inte aktuellt att rikta kraven mot föreningens medlemmar eller att tvinga dem att stå för kostnader som föreningen inte kan bära.

Viktigt att tänka på

För tillsynsmyndigheten är det viktigt att veta vem som har rätt att företräda den ideella föreningen. Om en överenskommelse om undersökningar görs med någon som inte har rätt att företräda föreningen, kommer den ideella föreningen inte att bli bunden av överenskommelsen.

Vem som har rätt att företräda föreningen kan till exempel framgå av dess stadgar eller beslut varigenom företrädaren utsetts.

Varken en ideell förening eller en juridisk person

Om sammanslutningen inte är en ideell förening måste tillsynsmyndigheten reda ut vilken annan typ av sammanslutning som är aktuell, till exempel en (oregistrerad) ekonomisk förening eller ett enkelt bolag.

Om sammanslutningen inte är en juridisk person har det stor betydelse för ansvarets placering. Då kan nämligen varje person som har bidragit till föreningen själv bli personligt ansvarig. Det innebär att de privata tillgångarna får tas i anspråk för att bekosta undersökningar och efterbehandlingsåtgärder.

